

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Cyprichova 42, 831 05 Bratislava
02/4342 0973, vudpap@vudpap.sk, www.vudpap.sk

PRIEBEŽNÁ SPRÁVA Z VÝSKUMNEJ ÚLOHY

A. Psychosociálny obraz detí a mládeže v oblasti duševného zdravia, drogovej prevencie, šikany/kyberšikany a prevencie radikalizmu

Pod-úloha: Radikalizácia

Základné informácie o pod-úlohe:

Cieľ: Cieľom úlohy bolo overiť psychometrické vlastnosti skríningových nástrojov, ktoré skúmajú rôzne psycho-sociálne premenné a inklináciu k aktivizmu a radikalizmu. Bol zrealizovaný ďalší zber dát na populácii mladých ľudí vo veku od 13 do 25 rokov za účelom zistenia miery ochoty zapojiť sa do radikálneho správania. Ďalším cieľom bola diseminácia výskumných zistení medzi odbornú a laickú verejnosť.

Časové obdobie: rok 2024 (január – december)

Riešitelia: Mgr. Jarmila Zsírosová, PaedDr. Robert Tomšík, PhD.,

Zhrnutie:

Validizované skríningové nástroje spĺňajú psychometrické kritériá a sú vhodné na používanie pre výskumné účely, aj pre teoretickú a praktickú aplikáciu výsledkov v rôznych oblastiach psychologických disciplín, ako sú diagnostika, psychológia osobnosti, behaviorálna psychológia, resp. aplikácia výskumných zistení do psychologickéj praxe. Ide o tieto nástroje:

- **ARIS:** nástroj zameraný na meranie politickej mobilizácie;
- **BRAVE:** nástroj zameraný na meranie foriem rizikových a ochranných faktorov pre odolnosť jednotlivcov voči násilnému extrémizmu;
- **BPAQ:** nástroj zameraný na meranie foriem agresivity;
- **CNI:** nástroj zameraný na meranie komunálneho narcizmu;
- **PPPC:** nástroj zameraný na meranie rovesníckeho tlaku, popularity a konformity.

Dáta poukazujú na to, že u populácie mladých ľudí vo veku 13-25 rokov (N=2075) bol zistený zámer správať sa radikálne. 11% vykazovalo vysoký, 62% stredný a 27% nízky zámer k radikalizmu, pričom mladší respondenti skórovali štatisticky významne vyššie.

V rámci diseminácie výskumných zistení pre širšiu odbornú i laickú verejnosť boli publikované výskumné štúdie v odborných časopisoch, prezentácie a postery na konferenciách, boli zrealizované vzdelávania pre odborníkov/čky a publikované mediálne výstupy.

Detailný popis realizácie úlohy, merateľné ukazovatele za uvedené obdobie:

Metodická príručka

Za účelom overenia skíninových a výskumných nástrojov zameraných na skríning inklinácie k radikalizmu, agresivity, rovesníckeho nátlaku a komunálneho narcizmu, boli dáta podrobené psychometrickým analýzám. Za týmto účelom boli využité metódy opisnej a inferenčnej štatistiky, ako aj psychometrické analýzy, primárne konfirmačná faktorová analýza, či analýzy reliability. Boli spracované teoretické a empirické východiská, spôsoby vyhodnocovania a využitia meracích nástrojov. Boli popísané vzájomné vzťahy medzi jednotlivými meracími nástrojmi (BPAQ, ARIS, CNI, PPPaC, BRAVE-14) a jednotlivými subškálami.

Zber dát

V rámci Projektu HoDeKoProM boli do dotazníkovej batérie zaradené meracie nástroje Škály zámeru k aktivizmu a radikalizmu (ARIS) a Krátka škála autoritárstva (KSA-3). Boli zozbierané odpovede od 2075 respondentov/-iek vo veku 13-25 rokov. Zastúpené boli všetky kraje Slovenskej republiky. Získané dáta boli čiastočne spracované, čiastkové výsledky odprezentované. S dátami sa bude ďalej pracovať v nasledujúcom období.

Výsledky

Výskumný súbor (2. meranie - Marec - Apríl 2024)

- N = 2075 respondentov/-iek
- 13 - 25 rokov (M = 15,37)
- Rod:
 - o Ženy - 51,3 % (n = 1064)
 - o Muži - 43,8 % (n = 910)
 - o Iné - 4,9 % (n = 101)
- Typ školy:
 - o Základné školy (57,6 %)
 - o Stredné odborné školy (30,7 %)
 - o Gymnáziá (10,0 %)

Miera radikalizmu

Skóre sa pohybovalo od 4 - 28 bodov. Vyššie skóre predstavuje vyššiu mieru zámeru k radikalizmu. Výskumný súbor rozdelený do kategórií vzorcom $M \pm SD$.

- M = 11,18 (SD = 5,67)
- vysoký 11%, stredný 62%, nízky 27% zámer k radikalizmu

Medziskupinové porovnanie

- Nižší vek predikoval vyššie skóre ($p < 0,050$)
- Najmladší respondenti vo vekovej kategórii 13-15 rokov skórovali vyššie v porovnaní so staršími ($p < 0,050$)

Vzťah s inými premennými

- Vyššia miera viery v konšpiračné naratívy korelovala s vyššou mierou zámeru k radikalizmu ($r = 0,095$)

Publikovanie odborných výstupov (štúdie, postery)

- Boli publikované vedecké štúdie, ktoré boli zadané v minulom roku, avšak pripomienkové konania prebiehali aj v roku 2024 a boli uverejnené. Išlo o štúdie „Psychometrické vlastnosti škál zámeru k aktivizmu a radikalizmu (ARIS)“ pre časopis Diskuze v Psychologii; „Psychometrické vlastnosti Dotazníka agresivity Bussa a Perryho (BPAQ)“ pre časopis Disputationes Scientifcae, „Skúsenosti s nenávisťnými prejavmi na internete vo vzťahu s agresivitou a aktivistickými

a radikalistickými zámermi mladých ľudí na Slovensku pre časopis Psychológia patopsychológia dieťaťa.

- Boli publikované postery na medzinárodných konferenciách: *Psychometrické vlastnosti dotazníka budovania odolnosti voči násilnému extrémizmu (BRAVE-14)* na DVO; *Psychometrické vlastnosti Škály autoritárstva (KSA-3)* na PHD EXISTENCE.

Diseminácia pre širšiu odbornú a laickú verejnosť

Výskumné zistenia a odborné poznatky k téme radikalizácie a extrémizmu boli prezentované prostredníctvom odborných prednášok na konferenciách, okrúhlych stoloch (Minikonferencia IPčko, CPP BB), webinára pre PZ/OZ, či vzdelávania pre externú organizáciu. Pre laickú verejnosť boli informácie podané prostredníctvom mediálnych výstupov (Rádio Expres, TV JoJ).

Participácia na strategických dokumentoch, medzirezortná spolupráca

V rámci medzirezortnej spolupráce (MV) sa participovalo na príprave strategických dokumentov zameraných na prevenciu a boj proti radikalizácii a extrémizmu. Boli spracované odpočty ku *Koncepcii boja proti radikalizácii a extrémizmu do roku 2024*. Boli spracované podklady pre *Monitorovacíu správu o stave extrémizmu v Slovenskej republike za obdobie rokov 2022 a 2023*. Boli vypracované podklady a pripomienkovanie novej *Stratégie prevencie a boja proti radikalizácii a extrémizmu do roku 2028*. Účasť na pracovných skupinách k tejto téme (DERAD, IPčko).

Výstupy:

Zsírosová, J. – Tomšík, R. (2023). *Psychometrické vlastnosti škál zámeru k aktivizmu a radikalizmu (ARIS)*. Diskuze v psychologii, 2023, 5(1):1-8 | DOI: 10.5507/dvp.2023.013
Dostupné na: https://diskuzevpsychologii.upol.cz/artkey/dps-202301-0001_psychometricke-vlastnosti-skal-zameru-k-aktivizmu-a-radikalizmu-aris.php

Zsírosová, J. (2024). Rádio expres, relácia *Braňo Závodský naživo* (18.01.2024). Dostupné na: <https://www.expres.sk/320218/marek-madro-z-ip-cka-radikalizovani-mladi-sa-citia-ako-obete-systemu-potrebujublizkost-a-vypocut/>

Tomšík, R. – Zsírosová, J. – Belovičová, K. (2024). *Psychometrické vlastnosti Škály autoritárstva (KSA-3)*. PHD EXISTENCE 2024, Olomouc, Česko (UP). 29.-30.1.2024.

Zsírosová, J. (2024). *Zámer k radikalizmu mládeže na Slovensku – Priebežné výsledky a zistenia z výskumu*. Okrúhly stôl na tému prevencia rizikového správania a podpora duševného zdravia v Banskej Bystrici. Prezentácia (15.2.2024).

Tomšík, R. – Zsírosová, J. – Belovičová, K. (2024). *PSYCHOMETRICKÉ VLASTNOSTI ŠKÁLY ARTORITÁRSTVA (KSA-3)*. PHD Existence 14, XIV 2024: „Psychologie včera, dnes a zítra – kámen, AI, papír“. Zborník abstraktov, Olomouc, Česko. Dostupné na: https://phdexistence.cz/wp-content/uploads/2024/01/bulletin2024_verzeFIN.pdf

Zsírosová, J. – Belovičová, K. (2024). *Radikalizácia a extrémizmus mládeže a vplyv dezinformácií na tieto fenomény*, Webinár, VÚDPaP, 07.05.2024. Záznam dostupný na: <https://vudpap.sk/webinare/webinar-97-radikalizacia-a-extremizmus-mladeze-a-vplyv-dezinformacii-na-tieto-fenomeny/>

Tomšík, R. – Zsírosová, J. (2024). Psychometrické vlastnosti Dotazníka agresivity Bussa a Perryho (BPAQ). In: *Disputationes Scientificalae Universitatis Catholicae in Ružomberok [online]*. Ružomberok: VERBUM – vydavateľstvo Katolíckej univerzity v Ružomberku, 2024, 24 (2), s. 92-109. ISSN 1335-9185. Dostupné na internete: <https://doi.org/10.54937/dspt.2024.24.2.92-109>

Tomšík, R. – Zsírosová, J. (2024). *Psychometrické vlastnosti dotazníka budovania odolnosti voči násilnému extrémizmu (BRAVE-14)*. Odborný poster na konferencii Dieťa v ohrození v Bratislave (29.-30.05.2024).

Zsírosová, J. Ako chrániť deti pred extrémizmom. Reportáž v Ranné noviny TV JOJ. (red. Hrozáňová, 19.8.2024)

Zsírosová, J. (2024). *Zámer k radikalizmu*. Odborný príspevok na minikonferencii Ako na radikalizáciu mladých ľudí na Slovensku. Prešov: 11.11.2024

Zsírosová, J. (2024). *Radikalizácia, extrémizmus a mladí ľudia*. Vzdelávanie pre Národnú linku – Viac ako Ni(c)k. 25.11.2024, 27.11.2024

V Bratislave dňa 7.1.2025

Vypracovala: Mgr. Jarmila Zsírosová